

STANKO VRAZ

SANAK I ISTINA

*Nikt nie wiedzial dla czego w zadumieniu stali:
"Ja wiem (rzecz poeta) aniol przelatywal".
Uczcili wszyscy Goscia, - nie wszyscy poznali.*

Adam Mickiewicz

OTKUD MODRE OČI?

Mlađe b'jaše srce mi i glava,
Ljubih djevu: kan u kćeri juga
Crne oči, crna kosa duga...
(Nje raskršen kip već krije trava)

Tvoje su oči modre, kosa plava,
Kanda rajskim anđelom si druga,
al obraza tvog je svaka pruga,
Kanda duša davno ih poznavala.

Da! ja slutim, te već od vjekova
Duše su nam sestre si i braća:
Što smrt razbi, bog stvori iznova.

Ko čist anđeo s rajske mi se uze
Sad *Nje* duša u Tvom kipu vraća,
Da ju ljubim opeta bez suze.

VRPCA

Kad mornaru sve u bijesnom skoku
More u grob zakopa prostrani,
Te on nakon, od vala šibani,
Na pustome ispliva otoku;

Svak dan na hrid penjuć se visoku
Ne bi l' spazio brod u dalnjoj strani,
Razigra se, videć gdje čekani
Stijeg mu broda primiće se oku:

Tako i ja - kome život ovi
Bez Tebe je pust otok na kojem
Svak dan mi se rađa brigâ novih -

Razigram se i pobratim s pokojem,
Tek što spazim vrpču s kôm vjetrovi
Igraju se na klobuku tvojem.

SRCE

O pepele opet oživljeni,
Što te zovu *srce* ljudi moji!
Ti klisuro što sred mora stoji,
Što oko nje burka se i pjeni!

Šta ćeš opet ti u toj promjeni?
Zašto tvoji slatki nepokoji?
Zašto opet s razborom ti boji,
Kî će donijet jad tebi, jad meni?

Ko što mornar za bure se hiti
U beskrajno more s tanke plavi,
Ne mareći hoće l' gdje iziti: -

Tako i ti sa življenja lađe
U jedno se more strmoglavi,
Prem i znaš da kraj mu se nađe.

PREOBRAŽENJE

Ulicom Te jedno pratih večer:
Pokrivaše nebo oblak gusti;
Ti pogledneš u njega, - ode pusti -
Kano munja magle kad rasiječe.

Pokažu se bliže i daleče
Sitne zvijezde - nasmiju ti se usti -
Ko sve nebo u Te da se spusti,
Mah ti lice rajski bljesak opteče.

Tad sva sreća u Te mi se skupi;
Objeručke dijeleć slast i vaje,
Ogrli me ljubav, nada, vjera.

Tu su sada mom spasenju stupi,
Jer iz očiju sve Ti nebo sjaje,
Ko po noći zvijezde iz jezera.

DUGA

Kada putnik zabludi sred luga,
Pa vas netom lug zašušti vihrom,
I oluja raspljusne se širom
A on jadan bez konja i druga:

Grozna srce pritisne mu tuga,
Po tmuni se obzire s nemirom -
Dok ti eno sa zlatnim kondirom
Na nebu se ne pojavi duga.

Kanda ljestvu bog mu s neba pusti,
On se prene i jedva odane,
Te već tuga sa srca mu pane.

Tako i moj ode jad k svim bijedam,
I sve bure i oblaci gusti,
Kad god Tebe, ah, Tebe zagledam!

ODZIV

"Ja te ljubim!" čujte dol i gore,
Pa raznes'te gromom na sve strane,
Kaž'te orlom, nek s hridi neznane
U nebeske raskliču prostore!

"Ja te ljubim!" na gorske izvore
Nek se ori i rijeke prostrane,
A otuda nek se glas taj mane
Ća na Sinje i na Crno more.

"Ja te ljubim!" čuju stijene, rijeke,
Orli, mora, pa mah glasom grubim
Oreć, šumeć odzivaju: "Ljubim!"

Tako sve se odziva, a tek dvoje
Mene sluša, pa muči u vijeke:
To je nebo i čudno *srce tvoje*.

STRUK

Što u kolu nošaše 'nomadne,
Zamolih te o jedan cvijet struka,
A ti ne daš (i sve što te nukah)
Za razgovor duše mi ga jadne.

Uzrok saznah ja tek sutra za dne,
Da pokloni jedna ti ga ruka;
(Je l' istina, ne znam sad, il puka
Opadljiva laž i tlapnje gadne?)

Evo ti sad i od mene (prosti!)
Struk, a svijen sve od želja živih
Što ga k tebi poslanikom obrah:

Rumen poda cvijet mu tvoje ljeposti,
Duša miris, a k tomu ja privih
Četir riječce: "Budi mi vijek dobra!"

AMANET

"Ein Sanger in den frommen Rittertagen ..."

L. Uhland

Bijaše pjesnik u starinskoj dobi,
Koji dijelić pobožne mejdane,
Ovak slugi svom govorit stane,
Kad zla jednim sulica ga probi:

"U zlatan sud što ga od Nje dobi,
Metni srce kad jednom izdane,
pa odnesi u domaće strane
K Njoj što tu me čeka u žalobi."

Tako, dušo, i ja, što te slavim,
Izdisavam izvan domovine,
Ko da grlim na prsih smrt hudu.

Primi srce, kad se već prestavim,
Najvjernije što za tobom gine,
U sonetâ tih zlaćenom sudu.

ČIJA JE KRIVNJA?

Ne ljuti se, što sam Tvoje prizivo
Krasno ime u pjesme tolike,
Kanda Tvoje (sudeć ove slike)
Srce meni b'jaše milostivo.

Ja doduše sudih jednom živo,
Da su meni sklone Tvoje dike;
Nu sad vidim sred tuge velike,
Da sam samo rajski sanak snivo.

A Ti oprosti i primi te stvore,
Što udriše ko voda iz česme;
A to Ti si kriva, moj uzore!

Jerbo Ti mi (što se tajit ne sme)
Opet vile dovede u dvore,
A vile mi donesoše pjesme.

DANICA

Kad čovjeka pod noć jadi muče,
Te on od njih ni spavat ne more,
Pa on vidi nebeske prostore
Pune zvijezda - bolan zajauče.

Al radosno srce mu zatuče
Kad Danicu nebu na prozore
Vidi izać, jer zna da na dvore
I dan brže svoje će iznijet luče.

Tako meni grud teški jad cijepa,
Kad na prozor vidim gdje pomoli
Glavu djeva, makar kako lijepa.

Al kad ondje *Tebi* vidim lica,
Mah iz srca odu mi svi boli;
Jerbo *Ti* si dana mog - Danica.

MUČI!

Više puta uprav kad se sluči
Te Ti gledam rajskog kipa cvijeće
I tu dušu što se u njoj kreće
Kroz očiju božanstvene luči:

Hoće od slasti da mi srce puči;
Da prozbori već usna strepeće:
"Ah, ljubim Te!" Al mah neki meće
Bog mi na nju prst, šapćuć mi: Muči.

Pa ja opet stojim bez govora
Pred Tobome, snutra plamen živi,
I lica studen kano stup mramora.

Kano čovjek što k zrcalu stane
Krasnom, čistom, te čim mu se divi,
Pred njim ne smije ni prosto da dane.

NAJBEDNIJI

"Nieszczęśliwy kto próżno o wzajemność wola..."

A. Mickiewicz

Bijedan li je što ljubi bez nade;
A bjedniji on sa srcem ludim;
Al od svijju je najbjedniji (sudim),
Što je ljubio, a zabit ne znade.

Videć lica ljepotice mlade,
Jad ga hvata s uspomeni hudim,
I sve što mu čar zaigra grudim,
Opet ne smije kud taj anđeo stade.

Mrzi druge i sam sebe krivi,
Bježi ženu, klanja se božice,
Obje gledeć, vijek bez nade živi.

Srce mu je prilika crkvice
Što ju pusti vihri ore, biju, -
Kud bog neće, a ljudi ne smiju.

KONAC

Opet rado sloneć na prozoru,
Nad tim grobljem oči mi odlijeću -
Pram zapadu, a na onu goru,
Gdje mi prvi cvijet propao u cvijeću.

Tu sam vidio, gdje zabijeli, zoru,
Gdje mi sunce granu u proljeću,

Tu i vidjeh u nebeskom moru
Ugasnut ga sred podne ko svijeću.

Drugo sunce granu vrh meneka,
Koje vatrom razgori me svetom,
Al zagrmí sudba glasom smeće:

Preko groblja nâd Ti cvate cvijetom!
Preko groblja vjera t' vijenac spleće!
Preko groblja Tebe ljubav čeka!